ΕΤΟΣ Α΄. Ἐν Ἡρακλείῳ Κρήτης τῇ 5 Νοεμβρίου 1911 ΑΡΙΘ. 45

ΠΟΙΜΗΝ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ
ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗ͵ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΔΑΠΑΝΗ͵ ΤΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΥΡΙΑΚΗ͵ ΕΒΔΟΜΗ͵

ΕΚ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ

(Η΄. 41—56)

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἄνθρωπός τις προσῆλθε τῷ Ἰησοῦ, ᾧ ὄνομα Ἰάειρος, (καὶ αὐτὸς ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχε), καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὅτι θυγάτηρ μονογενὴς ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα, καὶ αὕτη ἀπέθνησκεν. Ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτόν, οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν. Καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἥτις εἰς ἰατροὺς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον, οὐκ ἴσχυσεν ὑπ᾿ οὐδενὸς θεραπευθῆναι, προσελθοῦσα ὄπισθεν, ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς. Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Τίς ὁ ἁψάμενός μου; Ἀρνουμένων δὲ πάντων, εἶπεν ὁ Πέτρος καὶ οἱ μετ᾿ αὐτοῦ· Ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσί σε καὶ ἀποθλίβουσι, καὶ λέγεις· Τίς ὁ ἁψάμενός μου; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἥψατό μού τις· ἐγὼ γὰρ ἔγνων δύναμιν ἐξελθοῦσαν ἀπ᾿ ἐμοῦ. Ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθε, τρέμουσα ἦλθε, καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ, δι᾿ ἣν αἰτίαν ἥψατο αὐτοῦ ἀπήγγειλεν αὐτῷ ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη παραχρῆμα. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· Θάρσει, θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε, πορεύου εἰς εἰρήνην. Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχεταί τις παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου, λέγων αὐτῷ·

Ὅτι τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου, μὴ σκύλλε τὸν Διδάσκαλον. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας ἀπεκρίθη αὐτῷ, λέγων· Μὴ φοβοῦ· μόνον πίστευε, καὶ σωθήσεται. Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν οὐδένα, εἰμὴ Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα. Ἔκλαιον δὲ πάντες, καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. Ὁ δὲ εἶπε· Μὴ κλαίετε· οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει. Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. Αὐτὸς δέ, ἐκβαλὼν ἔξω πάντας καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς, ἐφώνησε, λέγων· Ἡ παῖς ἐγείρου. Καὶ ἐπέστρεψε τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παραχρῆμα· καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. Καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς· ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

Ἀσθενεῖ ἡ μονογενὴς κόρη τοῦ ἀρχισυναγώγου Ἰαείρου σοβαρῶς, πνέει τὰ λοίσθια, ἀπελπίζονται ὅλοι οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι διὰ τὴν ἀνάρρωσίν της, καὶ μόνος ὁ πατήρ της, ἔχων πεποίθησιν εἰς τὴν θεραπευτικὴν δύναμιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καταφεύγει πρὸς αὐτὸν καὶ «πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ» διὰ νὰ ἰατρεύσῃ τὴν δωδεκαετῆ ἀσθενῆ θυγατέρα του. Πάσχει ἀπὸ φοβερὰν αἱμορραγίαν μία γυνὴ ἀπὸ δώδεκα ἐτῶν καὶ ἀπελπισθεῖσα περὶ τῆς θεραπείας της, ἀφοῦ ἐξώδευσεν ὅλην της τὴν περιουσίαν εἰς τοὺς ἰατρούς, προσέρχεται καὶ αὐτὴ εἰς τὸν θαυματουργὸν Κύριον, διὰ νὰ ἰατρευθῇ. Καὶ τῶν δύο ὁ κόπος, καὶ τῶν δύο ἡ πίστις καὶ αἱ παρακλήσεις δὲν πηγαίνουν ματαίως. Διότι τὴν μὲν μονογενῆ θυγατέρα τοῦ ἀρχισυναγώγου διὰ τοῦ παντοδυνάμου του λόγου ἀνέστησεν ἀποθανοῦσαν· τὴν δὲ αἱμορροοῦσαν γυναῖκα, μόνον διότι «ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ», ἐθεράπευσεν ἀπὸ τὴν δεινὴν ἀσθένειάν της. Ἀσθενοῦν καὶ οἱ ἰδικοί μας ἄνθρωποι, τὰ τέκνα, οἱ γονεῖς, οἱ ἀδελφοί, οἱ συγγενεῖς, οἱ φίλοι· πάσχομεν καὶ ἡμεῖς ὡς ἄνθρωποι σήμερον ἀπὸ ταύτην τὴν ἀσθένειαν, αὔριον ἀπὸ ἄλλην, καὶ ἀντὶ νὰ μιμηθῶμεν τὸ παράδειγμα τοῦ ἀρχισυναγώγου καὶ τῆς αἱμορροούσης, νὰ καταφύγωμεν μὲν καὶ εἰς τοὺς ἰατροὺς διὰ νὰ ζητήσωμεν τὴν ἰατρικὴν συνδρομὴν διὰ τὴν ἀσθένειάν μας, νὰ προστρέξωμεν δὲ πρὸ πάντων εἰς τὸν ἀλάνθαστον, τὸν παντογνώστην, τὸν παντοδύναμον ἰατρόν, τὸν ἅγιον καὶ πανάγαθον Θεόν, ποῦ καταφεύγομεν; Εἶνε ἐντροπὴ μεγάλη νὰ τὸ εἴπωμεν, ἀλλὰ θὰ τὸ εἴπωμεν, διότι δυστυχῶς εἶνε φανερὰ ἀλήθεια, καταφεύγομεν εἰς τοὺς μάγους, καταφεύγομεν εἰς ἀνθρώπους ἀπατεῶνας, εἰς ἀνθρώπους ψεύστας, εἰς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἔχουν διαρρήξει πάντα δεσμὸν μὲ τὸν Θεόν, τὸν ὁποῖον ἀρνοῦνται μὲ τὸ θεομίσητον ἐπάγγελμά των, καὶ γίνονται ὄργανα τοῦ Σατανᾶ, τοῦ ὁποίου τὴν δύναμιν ἐπικαλοῦνται, εἰς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἐβεβήλωσαν τὸ ἅγιον Βάπτισμα, τὸ ὁποῖον ἔλαβον εἰς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι οὔτε τὸ ὄνομα τοῦ χριστιανοῦ δὲν πρέπει νὰ φέρουν! Καὶ ζητοῦμεν ἐν τῇ μωρίᾳ μας ἀπὸ αὐτοὺς νὰ προφητεύσουν τὰ μέλλοντα, αὐτοί, οἱ ὁποῖοι οὔτε τὰ παρόντα γνωρίζουν. Καὶ ζητοῦμεν

ἀπὸ αὐτοὺς νὰ μᾶς ὑποδείξουν τὴν θεραπείαν τῶν ἀσθενῶν μας, αὐτοί, οἱ ὁποῖοι εἶνε ἀνιάτως ἀσθενεῖς κατὰ τὴν ψυχήν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ καὶ κατὰ τὸ σῶμα. Καὶ ζητοῦμεν ἡμεῖς, οἱ Χριστιανοί, «ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ» (Ι. Κορ. Γ΄. 16), οἱ ἔχοντες τὸν φωτισμὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, συμβουλὰς ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς θεοκαπήλους, τὰ δοχεῖα τοῦ διαβόλου. Καὶ ὑπακούομεν εὐλαβῶς καὶ ἐκτελοῦμεν εὐπειθῶς τὰς διατάξεις των, καὶ συμμορφονόμεθα τελείως μὲ τὸ μυσαρὸν θέλημά των καὶ ὑβρίζομεν κατ᾽ αὐτὸν τὸν τρόπον τὸν Θεόν, τὸν ὁποῖον λατρεύομεν, καὶ ἀρνούμεθα —δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν— τὴν θείαν παντοδυναμίαν, τὴν ὁποίαν δὲν ἀναγνωρίζομεν εἰς τὸν Θεόν, τὴν ἀφαιροῦμεν, τὴν κλέπτομεν ἀπ᾽ αὐτὸν καὶ τὴν ἀποδίδομεν εἰς ἀγύρτας ἀνθρώπους καὶ λαοπλάνους μὲ αὐτήν μας τὴν διαγωγήν. Καὶ ἡ ὠφέλεια ποία; καὶ τὸ κέρδος ποῖον; Ἡ ἔχθρα καὶ ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ, ἡ φιλία καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ διαβόλου. Ἡ ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τὸν πανάγαθον Θεόν, καὶ ἡ προσκόλλησις εἰς τὸν παμπόνηρον διάβολον. Ἡ ἀπώλεια τῆς ψυχῆς, καὶ τὸ κέρδος τῆς αἰωνίου κολάσεως. Ἐπὶ πᾶσι τούτοις, ἡ ἀπώλεια τῶν ἀσθενῶν καὶ ἡ ἀπώλεια τοῦ χρήματος. Αὐτὴ εἶνε ἡ ὠφέλεια, αὐτὸ εἶνε τὸ κέρδος, τὰ ὁποῖα ἀπολαμβάνουν ὅσοι καταφεύγουν εἰς τοὺς μάγους!

Ἀλλὰ δὲν λέγουν τίποτε τὸ κακόν, τὸ ἀσεβὲς — λέγουν ὅσοι θέλουν νὰ τοὺς ὑποστηρίξουν — πάντοτε λειτουργίας, ἁγιασμούς, εὐχέλαια καὶ τὰ τοιαῦτα διατάσσουν, ὥστε δὲν εἶνε ἀρνηταὶ τοῦ Χριστοῦ -προσθέτουν ἀφοῦ παραγγέλλουν θρησκευτικὰ πράγματα, ἀφοῦ μάλιστα ἐπικαλοῦνται καὶ ἀναφέρουν πολὺ συχνὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ! Αὐτὸ εἶνε ἀληθὲς ὅτι δίδουν τοιαύτας παραγγελίας, ὅτι ἐπικαλοῦνται καὶ ἀναφέρουν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ! Ἀλλὰ πρῶτον δὲν περιορίζονται μόνον εἰς αὐτά, κάμνουν καὶ *φυλακτάρια*, ἄλλα τετράγωνα, ἄλλα τρίγωνα, ἄλλα μακρά, ὡς τὸ ἀνάστημα τοῦ ἀσθενοῦς, ὅλα δὲ μὲ σχήματα ἀκατανόητα, μὲ στοιχεῖα πολλὰ καὶ διάφορα, μὲ *πεντάλφαις*, μὲ *ἑξάλφαις*, μὲ ὀνόματα ἀνύπαρκτα, τὰ ὁποῖα ὅλα, δὲν ἠμποροῦν ν᾽ ἀρνηθοῦν οἱ ὑποστηρικταί των, ὅτι δὲν εἶνε θρησκευτικά, ὅτι δὲν ὑπαγορεύονται ὑπὸ τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, ὅτι ἔχουν πηγὴν τὸν διάβολον! Δεύτερον, καὶ ἂν εἰς αὐτὰ τὰ θρησκευτικὰ μόνον περιωρίζοντο, ὠφέλειαν καμμίαν δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ κάμουν· διότι ὁ παντογνώστης Θεὸς δὲν ἠμπορεῖ ν᾽ ἀποδεχθῇ θυσίας καὶ προσφοράς, δεήσεις καὶ προσευχάς, αἱ ὁποῖαι δὲν προέρχονται ἀπὸ τὴν θέλησιν τῆς καρδίας τοῦ Χριστιανοῦ, ἀλλὰ συνιστῶνται καὶ ὑποδεικνύονται ἀπὸ ἄλλους καὶ μάλιστα ἀπὸ μάγους· διότι ὁ Θεὸς εἰσακούει μόνον τὰς δεήσεις τῶν καθαρῶν καρδιῶν, τῶν δὲ καταφευγόντων εἰς μάγους αἱ καρδίαι μολύνονται, γίνονται ἀκάθαρτοι. καὶ ἑπομένως αἱ δεήσεις των δὲν γίνονται δεκταί· διότι ἐπὶ τέλους ὁ Θεὸς δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὄργανον, ὡς ἐκτελεστὴς τοιούτων παραγγελμάτων, διότι τότε θὰ μετεβάλλετο εἰς φαρμακοποιόν, ὁ ὁποῖος ἐκτελεῖ τὰς συνταγὰς τοῦ ἰατροῦ! Τρίτον, μεταχειρίζονται τοιαύτας παραγγελίας θρησκευτικάς, ἐπικαλοῦνται καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου Θεοῦ τακτικώτατα, ἀλλὰ τοῦτο τὸ καλεῖ ἡ δαιμονικὴ ἐπιστήμη των, τοῦτο τὸ κάμνουν πρὸς ἐξαπάτησιν, πρὸς παραπλάνησιν τῶν ἀνθρώπων, τοῦτο τὸ μεταχειρίζονται ὡς δόλωμα διὰ τοὺς ἁπλοϊκοὺς ἀνθρώπους, μὲ τοῦτο ἀλείφουν τὰ χείλη τοῦ

ποτηρίου, διὰ τοῦ ὁποίου ποτίζουν τὸ πικρὸν δηλητήριον τῆς ἀγυρτείας εἰς τοὺς μωροὺς καὶ ἀνοήτους, ἀπαράλλακτα καθὼς ἀλείφουν μὲ μέλι τὰ χείλη τοῦ ποτηρίου, διὰ τοῦ ὁποίου ποτίζουν τὰ μωρὰ παιδία τὰ πικρὰ φάρμακα. Ὥστε οὔτε αἱ παραγγελίαι των πρὸς τέλεσιν θρησκευτικῶν τελετῶν, οὔτε ἡ συχνὴ χρῆσις, τὴν ὁποίαν κάμνουν τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου Θεοῦ δύνανται νὰ χρησιμεύσουν ὡς βάσεις, ἐπὶ τῶν ὁποίων νὰ στηριχθῇ τις διὰ ν' ἀποδώσῃ θρησκευτικὸν χαρακτῆρα εἰς ἔργον, τὸ ὁποῖον καὶ φονεῖς καὶ κλέπτας καὶ καταστροφεῖς τῶν κοινωνιῶν κάμνει τοὺς μετερχομένους αὐτό!

Ποίους, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ὀνομάζομεν φονεῖς; Ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι εἴτε μὲ ὅπλον, εἴτε μὲ ξύλον, εἴτε μὲ δηλητήριον, εἴτε μὲ λόγον, γίνονται ἀφορμὴ νὰ χάσῃ ἄλλος τὴν ζωήν του. Ποίους ὀνομάζομεν λῃστὰς καὶ κλέπτας; Ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἀφαιροῦν μὲ οἱονδήποτε τρόπον τὸ χρῆμα τοῦ ἄλλου. Ποίους ὀνομάζομεν καταστροφεῖς τῶν κοινωνιῶν; Ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι πρὸς τὸ συμφέρον των διαστρέφουν τὸ ὀρθόν, τὸ λογικὸν καὶ δίδουν τὴν ἀντίθετον τῆς φυσικῆς καὶ εὐθείας ὁδοῦ κατεύθυνσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Ἀλλὰ ὁ μάγος τί ἄλλο κάμνει παρὰ γίνεται ὑπαίτιος νὰ χάνῃ τὴν ζωήν του ὁ ἄλλος, διότι, ὡς ἐκ τῆς ἐμπιστοσύνης, τὴν ὁποίαν ἔχει πρὸς τὸ ἀγυρτικόν του ἔργον, καταφεύγει εἰς αὐτὸν καὶ ὄχι εἰς τὸν ἰατρόν, τὸν δυνάμενον νὰ βοηθήσῃ ἀποτελεσματικῶς τὸν ἀσθενῆ διὰ τῶν ἐπιστημονικῶν του γνώσεων; Καὶ πῶς ἄλλως ἠμπορεῖ καὶ εἶναι δίκαιον νὰ ὀνομασθῇ παρὰ φονεύς, ἀφοῦ γίνεται αἴτιος νὰ χάσῃ ὁ ἄλλος τὴν ζωήν του; Ἀλλὰ τὶ περισσότερον κάμνει ὁ λῃστὴς καὶ ὁ κλέπτης ἀπὸ τὸν μάγον, ὅταν ἀφαιρῇ ἀπὸ τὸν ἄλλον τὸ χρῆμά του; Ἴσως τὸ ὅτι ἂν δὲν ἠμπορέσῃ νὰ τὸ κλέψῃ ἐπιτηδείως, τὸ κάμνει καὶ διὰ τῆς βίας, ἀλλὰ ὁ σκοπὸς καὶ τὸ ἀποτέλεσμα εἶνε τὰ ἴδια, ἡ ἀφαίρεσις τοῦ ξένου χρήματος. Εἶνε λοιπὸν ἢ δὲν εἶνε ὁ μάγος καὶ λῃστής; Ἀλλ' ὅταν διαστρέφῃ κανεὶς τὰς θρησκευτικὰς ἰδέας τῶν ἄλλων, ὅταν διὰ τῶν ἀγυρτειῶν του κλονίζῃ τὴν ἠθικότητα καὶ τὴν εὐσέβειαν τῶν ἀνθρώπων, ὅταν καπηλεύεται τὸ τιμιώτερον πρᾶγμα τοῦ ἀνθρώπου, τὴν θρησκείαν, ὡς κάμνουν οἱ μάγοι, πῶς ἄλλως πρέπει νὰ ὀνομασθοῦν παρὰ καταστροφεῖς τῶν κοινωνιῶν;

Εἰς τὰς ἀνάγκας λοιπόν, αἱ ὁποῖαι καθ' ἑκάστην μᾶς παρουσιάζονται, ἂς καταφεύγωμεν μὲ θάρρος καὶ πίστιν εἰς τὸν ἅγιον Θεόν, χωρὶς νὰ ἀμελῶμεν καὶ τὴν προσφυγὴν εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν τῶν ἰατρῶν συνδρομήν. Ἂς ἀποφεύγωμεν ὡς φαρμακεροὺς ὄφεις τοὺς μάγους, οἱ ὁποῖοι οὐδὲν ἱερὸν καὶ ὅσιον ἔχουν, οἱ ὁποῖοι καπηλεύονται τὰς θρησκευτικὰς ἰδέας τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι εἶνε ἀρνηταὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐναντίον τῶν ὁποίων ἡ ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία καὶ ἐπιτίμια καὶ ἀφορισμοὺς ἔχει κανονίσει. Φυλακτήριον ἀσφαλές, ἂς ἔχωμεν τὸν τίμιον Σταυρόν. Καταφύγιον βέβαιον ἂς ἔχωμεν τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ. Ἀρκεῖ μόνον διὰ τῆς θερμῆς ἡμῶν πίστεως, διὰ τῶν καλῶν ἡμῶν ἔργων νὰ ἤμεθα ἄξιοι αὐτῆς. Ἔχομεν παράδειγμα τὸν ἀρχισυνάγωγον καὶ τὴν αἱμορροοῦσαν τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου. Εἰς τὸν πρῶτον εἶπεν ὁ Κύριος «μὴ φοβοῦ· μόνον πίστευε». Εἰς τὴν δευτέραν «θάρσει, θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε». Καὶ ἡμεῖς, ἐὰν ἔχωμεν τὴν πίστιν αὐτῶν τὴν αὐτὴν φωνὴν τοῦ Κυρίου θὰ ἀκούσωμεν.

ΑΙ ΕΝΤΟΛΑΙ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

ΤΕΤΑΡΤΗ ΕΝΤΟΛΗ

ΙΓ΄.

«Μνήσθητι τὴν ἡμέραν τῶν Σαββάτων, ἁγιάζειν αὐτήν».

Εἴδομεν εἰς τὰς προηγουμένας ὁμιλίας τί εἶναι ἡ θεία Λειτουργία, με ποῖον τρόπον ὀφείλομεν νὰ παριστάμεθα ἐν αὐτῇ, καὶ μετὰ ποίας εὐλαβείας ὀφείλομεν νὰ παρακολουθῶμεν τὰ τελούμενα ἐν αὐτῇ. Ἤδη ἂς ἐξακολουθήσωμεν τὴν περὶ τῆς ἡμέρας τοῦ Κυρίου διδασκαλίαν ἡμῶν. Καταδείξωμεν δὲ σήμερον τὰ ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῆς ἔργα, εἰς ἃ ἐπιτρέπεται ἡμῖν νὰ ἀσχολώμεθα.

Ἡ Κυριακή, Χριστιανοί μου, ἀνέτειλεν. Ἐπειδὴ ἡ ἡμέρα αὕτη εἶναι ἰδιαιτέρα ὅλως ἡμέρα, οὐδεμίαν ἄλλην ὁμοιότητα ἔχουσα πρὸς τὰς λοιπὰς ἡμέρας, εἰμὴ μόνον εἰς τὴν χρονικὴν διάρκειαν, διὰ τοῦτο ὀφείλομεν νὰ ἀπεκδυώμεθα τὰ ἐνδύματα τῆς ἐργασίας καὶ νὰ ἐνδυθῶμεν ἐνδύματα καθαρὰ, ἐνδύματα ἑορτῆς, τὰ Κυριακάτικα φορέματα, ὅπως λέγομεν συνήθως. Τοῦτο δ᾽εἶναι καθῆκον τοῦ Χριστιανοῦ,νὰ τιμᾷ τὴν ἡμέραν τοῦ Κυρίου δι᾽ ἐνδυμασίας ἑορτασίμου καὶ καθαρᾶς. Διηγοῦνται περὶ ἐπισήμου τινὸς ἀνδρός, ὅστις ἔσχε τὸ ἀτύχημα νὰ ἐγκλεισθῇ εἰς σκοτεινὴν φυλακήν, ὅτι εἶχε τὴν συνήθειαν κατὰ Κυριακὴν καὶ ἑορτὴν νὰ ἐνδύηται ἐντὸς τοῦ σκοτεινοῦ ἐκείνου ὑπογείου τὴν λαμπρὰν αὐτοῦ στολήν. Ὅταν δ᾽ ἠρωτήθη διατὶ ἔπραττε τοῦτο ἐν ᾧ οὐδεὶς ἔβλεπεν αὐτὸν οὕτω λαμπροστολισμένον, ἀπήντησεν, «ἐνδύομαι κατὰ ταύτας τὰς ἁγίας ἡμέρας πλουσίως οὐχὶ πρὸς τιμὴν ἰδικήν μου ἀλλ᾽ ἵνα τιμήσω τὴν ἡμέραν τοῦ Κυρίου μου».

Λοιπὸν ἀφ᾽ οὗ τὴν πρωίαν τῆς Κυριακῆς ἐνδυθῇς, Χριστιανέ μου, φορέματα καθαρὰ καὶ εὐπρεπῆ, οὐχὶ δὲ πολυτελῆ προκαλοῦντα τὸ σκάνδαλον, οἷα εἶναι τὰ λεγόμενα φορέματα τοῦ συρμοῦ, ὅπως νεανίαι καὶ νεάνιδές τινες τολμῶσι σήμερον νὰ πράττωσιν, ὀφείλεις νὰ σπεύσῃς εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν καὶ νὰ παραμείνῃς ἐν αὐτῇ ἀπ᾽ ἀρχῆς μέχρι τέλους παρακολουθῶν τὰ τελούμενα, καθ᾽ ὃν τρόπον ἔχομεν προηγουμένως διαγράψει. Ἀλλ᾽ ἀφ᾽οὗ γένηται ἡ ἀπόλυσις τῆς θείας Λειτουργίας καὶ ἐξέλ-

θης τῆς Ἐκκλησίας, τί ὀφείλεις νὰ πράξῃς; Θὰ μεταβῇς εἰς ἐργασίαν; Οὐχὶ βεβαίως, ἐὰν ἦσαι ἀληθὴς χριστιανός, διότι ὀφείλεις ν᾿ ἀναπαυθῇς μέχρι τῆς ἑπομένης ἡμέρας, ὄχι μόνον σὺ ὁ τεχνίτης, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐργαλεῖα τῆς τέχνης σου, ὄχι μόνον σὺ ὁ γεωργὸς ἀλλὰ καὶ τὰ κτήνη σου καὶ τὰ γεωργικά σου ἐργαλεῖα, οὐχὶ μόνον ἡ γυνὴ ἢ ἡ κόρη, ἀλλὰ καὶ ἡ βελόνη αὐτῆς καὶ αἱ κλωσταί.

Ἀλλὰ θὰ μεταβῇς εἰς καπηλεῖα, εἰς χορούς, εἰς θεάματα, εἰς χαρτοπαίγνια καὶ τὰ ὅμοια διὰ νὰ διέλθῃς τὰς ὥρας σου; Οὐχὶ βεβαίως, ἐὰν ἦσαι ἀληθὴς Χριστιανός, καὶ μάλιστα ἐὰν τὰ μέρη ταῦτα ἦναι ἐπικίνδυνα καὶ ἐπιζήμια ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀρετήν σου, ὅπως καὶ εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοιαῦτα. Τὸ τοιοῦτον θὰ σὲ παρέσυρεν εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Προκειμένου δὲ νὰ παρασυρθῇς εἰς ἁμαρτίαν καὶ νὰ βεβηλώσῃς δι᾿ αὐτῆς τὴν ἁγίαν ἡμέραν τῆς Κυριακῆς, εἶναι προτιμώτερον, ὅπως καὶ προηγουμένως εἴπομεν, νὰ ἐργασθῇς εἰς τὸν ἀγρόν σου· εἶναι προτιμώτερον ἡ γυνὴ ἢ ἡ κόρη νὰ κλώθῃ καὶ νὰ ὑφαίνῃ ὅλην τὴν ἡμέραν τῆς Κυριακῆς ἢ νὰ λάβῃ μέρος εἰς χοροὺς ἀσέμνους. Λοιπὸν τίνι τρόπῳ πρέπει νὰ διέλθῃς τὴν ἡμέραν τῆς Κυριακῆς;

Ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος δίδει τὴν προσήκουσαν ἀπάντησιν εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην διδάσκων τὰ ἑπόμενα: «Ἔξω ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, » λέγει, ἵσταται ὁ διάβολος, διότι εἰς τὴν ἱερὰν ταύτην μάνδραν δὲν τολμᾷ » νὰ εἰσέλθῃ. Ἐπειδὴ ὅπου ποίμνη Χριστοῦ, λύκος δὲν φαίνεται, ἀλλ᾿ » ἔξω στέκει φοβούμενος τὸν ποιμένα. Ὅταν ἐξέλθωμεν ἀπὸ τὴν Ἐκκλη- » σίαν, ἂς μὴ παραδώσωμεν ἑαυτοὺς ἀμέσως εἰς συναναστροφὰς ἀτόπους, » ἢ εἰς λόγους ἀνωφελεῖς, ἀλλ᾿ ἐν ὅσῳ ἀκόμη ἔχομεν ἐν τῇ μνήμῃ ἡμῶν » τὰ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ λεχθέντα, ἂς τρέχωμεν εἰς τοὺς ἡμετέρους οἴκους, » καὶ καθίσαντες μετὰ τῶν οἰκογενειῶν ἡμῶν, ἂς μελετῶμεν ἐπιμελῶς τὰ » λεχθέντα. Ἐὰν δὲ δὲν θέλητε νὰ ἐπιστρέφητε εἰς τοὺς οἴκους ὑμῶν, » συνέρχεσθε κατ᾿ ἰδίαν μετὰ τῶν συμμετασχόντων εἰς τὴν ἀκρόασιν τῆς » ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ διδασκαλίας, καὶ λέγων ὁ καθεὶς ὅσα ἠδυνήθη νὰ » διατηρήσῃ ἐν τῇ μνήμῃ του, ἐπαναλαμβάνετε ἀναμεταξύ σας πλήρη τὴν » διδασκαλίαν, διότι «***Λύχνος ἐντολὴ νόμου, καὶ φῶς, καὶ ζωή, καὶ*** » ***ἔλεγχος καὶ παιδεία***». Ὅστις δὲ ἀνάπτει λύχνον, δὲν στέκει εἰς τὴν » ἀγοράν, ἀλλὰ τρέχει εἰς τὸν οἶκόν του. Οὕτως καὶ ἡμεῖς ἂς κάμνω- » μεν. Ἀνῆψεν ἡμῖν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τὴν παρ᾿ ἑαυτοῦ διδασκαλίαν. » Ἐξελθόντες λοιπὸν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ γεμάτοι ὄντες ἀπὸ τὸ φῶς » τῆς θείας διδασκαλίας, ἂς παρατρέχωμεν τὴν τύρβην τῆς ἀγορᾶς, καὶ ἂς » τρέχωμεν εἰς τὸν ἡμέτερον οἶκον ἐν ὅσῳ ὁ λύχνος τῆς διδασκαλίας εἶναι » ἀνημμένος καὶ φωτίζει. Διότι εἶναι ἄτοπον τὴν μὲν οἰκίαν νὰ μὴ ἀνε- » χώμεθα νὰ βλέπωμεν τὴν ἑσπέραν χωρὶς λύχνον καὶ φῶς, τὴν δὲ ψυχὴν » νὰ βλέπωμεν ἔρημον διδασκαλίας. Ἐκ τούτου καθ᾿ ἑκάστην σφάλλομεν » καὶ ἁμαρτάνομεν. Ἐκ τούτου πολλὴ ἀλογία καὶ ἀκαταστασία εἰς τὴν » διάνοιαν ἡμῶν κεῖται, ἐπειδὴ ἀκροώμενοι τοὺς θείους λόγους, πρὶν ἢ » περάσωμεν τὰ πρόθυρα τῆς Ἐκκλησίας τοὺς ἀπορρίπτομεν, καὶ τὸ φῶς » ἐντελῶς σβέσαντες μετὰ πολλοῦ τοῦ ζόφου βαδίζομεν». Ἰδοὺ λοιπόν, Χριστιανέ μου, τὸ ἔργον σου κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ ἑορτὰς μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς θείας λειτουργίας. Νὰ τρέξῃς εἰς τὸν οἶκόν σου, νὰ καλέσῃς

τὴν γυναῖκα, τὰ τέκνα σου καὶ τοὺς ὑπηρέτας σου, νὰ ἐξηγήσῃς εἰς αὐτοὺς τὴν διδασκαλίαν τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, νὰ καταδείξῃς τὴν σημασίαν καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ἑορτῆς καὶ νὰ προτρέψῃς πάντας εἰς εὐσέβειαν καὶ ἀρετήν. Ἡμεῖς ὅμως οἱ σημερινοὶ Χριστιανοὶ τί πράττομεν; Πρὶν ἢ ἀκόμη ἀπολύσῃ ἡ θεία λειτουργία τρέχομεν εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ κυλιόμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν εἰς τὰ καπηλεῖα παραδίδοντες ἑαυτοὺς εἰς τὴν μέθην, τὸ χαρτοπαίγνιον καὶ εἰς ἄλλα ὄργια ἀκατονόμαστα. Ὅτι ἔχομεν οἶκον, τὸν ὁποῖον ὀφείλομεν νὰ καταρτίσωμεν, ὅτι ἔχομεν τέκνα, τὰ ὁποῖα ἔχομεν καθῆκον ἀπαράβατον νὰ διδάξωμεν καὶ διὰ λόγου καὶ διὰ παραδείγματος, περὶ τούτου οὔτε σκεπτόμεθα ποτέ. Ἐντεῦθεν δὲ προέρχονται ὅλα ἡμῶν τὰ κακὰ καὶ αἱ συμφοραί, ἐντεῦθεν ἡ ἐξαχρείωσις καὶ ἡ διαφθορὰ τῆς κοινωνίας, ἐντεῦθεν ἡ ἀπώλεια τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Τὴν ἡμέραν τῆς Κυριακῆς καθὼς καὶ πᾶσαν ἐν γένει ἑορτὴν ὀφείλομεν νὰ διερχώμεθα καὶ μὲ ψυχωφελεῖς ἀναγνώσεις, μὲ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν Ἁγίων Γραφῶν καὶ τῶν ἑρμηνευόντων καὶ ἐπεξηγούντων ταύτας ὀρθοδόξων συγγραμμάτων. «Ἂς προσέχωμεν, παραγγέλλει ὁ θεῖος Χρυσό-» στομος, εἰς τὴν ἀνάγνωσιν ὄχι κατὰ τὰς δύο μόνας ὥρας (ἐν τῷ Ναῷ), » ἀλλὰ διηνεκῶς. Καὶ ὁ καθεὶς ὅταν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν ἐπανέλθῃ εἰς » τὸν οἶκόν του, ἀμέσως νὰ λαμβάνῃ εἰς χεῖράς του τὰς ἁγίας Γραφάς. » Διότι, καθὼς ἡ γῆ, ὅταν δὲν βρέχηται, ὅσον σπόρον καὶ ἂν ῥίψῃ τις » εἰς αὐτήν, δὲν δύναται νὰ βλαστήσῃ στάχυας, οὕτω καὶ ἡ ψυχή, ἐὰν δὲν » φωτισθῇ πρότερον ἀπὸ τὰς θείας Γραφάς, δὲν δύναται νὰ παρουσιάσῃ » καρπόν τινα».—«Εἰς τὸν οἶκον ἐκεῖνον, λέγει ἀλλαχοῦ, ὅπου ὑπάρχει » Εὐαγγέλιον κείμενον, ἐκεῖ οὐδέποτε θὰ τολμήσῃ νὰ πλησιάσῃ ὁ Διάβο-» λος· ὅπου ὑπάρχουσι βιβλία πνευματικά, ἐκεῖθεν ἐκδιώκεται πᾶσα δια-» βολικὴ ἐνέργεια, καὶ οἱ κάτοικοι παρακινοῦνται εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ ἀπὸ » μόνην τὴν θέαν τῶν βιβλίων· διότι ἐάν τις ἁμαρτήσῃ ἔξω τοῦ οἴκου » του, ἅμα ἐπανέλθῃ καὶ ἴδῃ τὰ ἱερὰ βιβλία, ἀμέσως μετανοεῖ, καταδι-» κάζει ἑαυτὸν διὰ τὸ ἁμάρτημά του, καὶ δυσκόλως θὰ περιπέσῃ κατόπιν » εἰς τὸ ἴδιον ἁμάρτημα.» Ὅλως δὲ τοὐναντίον συμβαίνει εἰς τοὺς ἀγνοοῦντας τὰς θείας Γραφάς, εἰς τοὺς μὴ ἀναγινώσκοντας βιβλία θρησκευτικὰ καὶ ψυχωφελῆ. «*Μέγας κρημνὸς καὶ βάραθρον βαθὺ ἡ τῶν Γραφῶν » ἄγνοια. Μεγάλη προδοσία σωτηρίας τὸ μηδὲν ἀπὸ τῶν θείων εἰδέναι » νόμων. Τοῦτο αἱρέσεις ἔτεκε· τοῦτο καὶ βίον διεφθαρμένον εἰσήγαγεν· » τοῦτο τὰ ἄνω κάτω πεποίηκε*». Δὲν εἶναι δὲ μόνοι οἱ θεῖοι Πατέρες, οἱ ὁποῖοι συνιστῶσι τὴν ἀνάγνωσιν καὶ μελέτην τῶν ἁγίων Γραφῶν. Ὁ Θεὸς αὐτὸς ἐντέλλεται τὴν μελέτην τοῦ θείου Αὐτοῦ Νόμου· «*Καὶ οὐκ » ἀποστήσεται ἡ βίβλος τοῦ νόμου τούτου ἐκ τοῦ στόματός σου, καὶ μελε-» τήσεις ἐν αὐτῇ ἡμέρας καὶ νυκτός, ἵνα ἴδῃς ποιεῖν πάντα τὰ γεγραμμένα*». «*Ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι· ἵνα ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ ἐν πᾶσιν· ἔπεχε » σεαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ· ἐπίμενε αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ ποιῶν, καὶ σεαυ-» τὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σε*». Ἂν λοιπὸν ὀφείλωμεν διηνεκῶς νὰ ἐγκύπτωμεν εἰς τὴν μελέτην τῶν θείων Γραφῶν, πολὺ περισσότερον ἐπιβάλλεται ἡμῖν νὰ πράττωμεν τοῦτο ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῆς, διότι, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος, «*οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐν παντὶ » ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ*».

Ἕτερον καθῆκον, τὸ ὁποῖον ἔχει νὰ ἐκπληρώσῃ ὁ Χριστιανὸς τὴν ἡμέραν τῆς Κυριακῆς εἶναι νὰ παραστῇ καὶ εἰς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ἑσπερινοῦ. Ἡ Κυριακὴ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ἑσπερινοῦ τοῦ Σαββάτου καὶ λήγει μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ἑσπερινοῦ τῆς Κυριακῆς. Ἐπίσης ἡ ἑορτὴ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ἑσπερινοῦ τῆς παραμονῆς καὶ λήγει μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ἑσπερινοῦ τῆς ἑορτῆς. Ὁ θέλων λοιπὸν νὰ ἑορτάσῃ ἀληθῶς τὴν ἡμέραν τοῦ Κυρίου ὀφείλει νὰ παραστῇ ὄχι μόνον εἰς τὴν θείαν λειτουργίαν ἀλλὰ καὶ εἰς ἀμφοτέρους τοὺς ἑσπερινούς. Καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα οἱ ἱεροὶ Ναοὶ τῶν Χριστιανῶν τῆς σήμερον εἶναι ἔρημοι ἐκκλησιάσματος. Δέον ὅμως νὰ μάθῃς, Χριστιανέ μου, ὅτι ὀφείλεις νὰ τρέχῃς καὶ εἰς τοὺς ἑσπερινοὺς τῆς Κυριακῆς καὶ ἑορτῆς μετὰ τῆς αὐτῆς προθυμίας καὶ εὐλαβείας, μεθ' ἧς καὶ εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν, διότι ἄλλως βεβηλώνεις αὐτήν.

Ἀλλ' ἴσως ἐρωτήσει τις. Τὴν Κυριακὴν δὲν ἐπιτρέπεται τὸ εὐθυμεῖν; Ὄχι μόνον δὲν ἀπαγορεύεται τὸ εὐθυμεῖν καὶ εὐφραίνεσθαι κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Κυρίου, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας ἐπιβάλλεται τοῦτο τῷ Χριστιανῷ. Ὅπως τὸ φόρεμα τῆς Κυριακῆς πρέπει νὰ εἶναι καθαρώτερον καὶ λαμπρότερον τοῦ φορέματος τῶν ἐργασίμων ἡμερῶν, οὕτω καὶ ἡ τράπεζα τοῦ Χριστιανοῦ κατὰ τὴν ἁγίαν ταύτην ἡμέραν πρέπει νὰ ἦναι ἀξία τῆς ἡμέρας. Νὰ εὐφρανθῇς, Χριστιανέ μου, τὴν Κυριακήν, ἀλλὰ νὰ εὐφρανθῇς ἐν τῷ οἴκῳ σου ὁμοῦ μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων σου, νὰ εὐφρανθῇς δὲ εὐφροσύνην πνευματικήν. Νὰ εὐθυμήσῃς, ἀλλὰ νὰ εὐθυμήσῃς καθ' ὃν τρόπον ὑποδεικνύει σοι ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος, ὅστις λέγει «*Εὐθυμεῖ τις; ψαλλέτω*». Ὁ Χριστιανὸς πάντοτε ὀφείλει νὰ ψάλλῃ, διὰ τοῦτο καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος λέγει· «*Χειροτέχνης εἶ; καθεζόμενος » ψάλλε· ἀλλ' οὐ βούλει τῷ στόματι ψάλλειν, τῇ διανοίᾳ τοῦτο ποίει· μέ» γας συνόμιλος ὁ ψαλμός*». Ἀλλὰ πρὸ πάντων ὁ Χριστιανὸς ὀφείλει νὰ ψάλλῃ ἐν Κυριακῇ καὶ ἑορτῇ, διότι κατὰ τὸν αὐτὸν θεῖον Χρυσόστομον «*ἀκόρεστος ἡ γλυκύτης τῶν πνευματικῶν ᾀσμάτων. Ὥσπερ δὲ οἶνος » πινόμενος καταπαύει λύπην καὶ μεταβάλλει τὴν καρδίαν εἰς εὐφροσύ» νην, οὕτως ὁ πνευματικὸς οἶνος εἰς χαρὰν μεταβάλλει τὴν ψυχήν*». Ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῆς καὶ ἑορτῆς «*μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ*, ὅπως παραγγέλ» λει ὁ Ἀπ. Παῦλος, *ἐν ᾧ ἐστιν ἀσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι » λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ᾄδοντες » καὶ ψάλλοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ*».

Τέλος τὴν Κυριακὴν ὀφείλεις, Χριστιανέ μου, νὰ ***διέλθῃς εὐεργετῶν***. Ἔχεις γνώριμον ἢ γείτονα πτωχόν, ἀσθενῆ, ἢ τεθλιμμένον; ὀφείλεις νὰ ἐπισκεφθῇς τοῦτον, νὰ ἐνθαρρύνῃς, νὰ παραμυθήσῃς ἢ διὰ λόγου ἢ διὰ ὑλικῆς συνδρομῆς καὶ βοηθείας, διὰ τῆς ἐλεημοσύνης σου, διότι κατὰ τὸν Ἀπόστολον Ἰάκωβον, «*θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ τῷ Θεῷ καὶ » πατρὶ αὕτη ἐστιν, ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ χήρας ἐν θλίψει αὐτῶν*».

Ἀγαπητοί, «*ἑορτή ἐστι*, κατὰ τὸν θεῖον Χρυσόστομον, ***ἀγαθῶν ἐπίδειξις, ψυχῆς εὐλάβεια***·» Εἰς ἔργα τοιαῦτα ἂς ὁρμῶμεν καὶ ἡμεῖς κατὰ τὰς ἁγίας τῶν ἑορτῶν ἡμέρας καὶ μάλιστα κατὰ τὰς Κυριακάς, ἵνα ἔλθῃ ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, ἵνα γενώμεθα υἱοὶ καὶ κληρονόμοι τῆς βασιλείας Αὐτοῦ. Γένοιτο.